

SEROCKI MIEJSCOWNIK

KRAJOZNAWCZO – TURYSTYCZNY PRZEWODNIK PO GMINIE

Stanisławowo
Ludwinowo Dębskie
Ludwinowo Zegrzyńskie
Zalesie Borowe Marynino
Swiecionica Izbica
SEROCK
Wola Kiepińska
Kania Polska
Gąsiorowo
Kania Nowa
Nowa Wieś
Stasi Las
Zabłocie
Karolino
Wola Smolana
Jadwisin
Dębinki Guty
Borowa Góra
Bolesławowo
Jachranka
Cupel Szadki
Dosin Dębe
Skubianka
Wierzbitca
Łacha

Odcinek 16 - BOROWA GÓRA

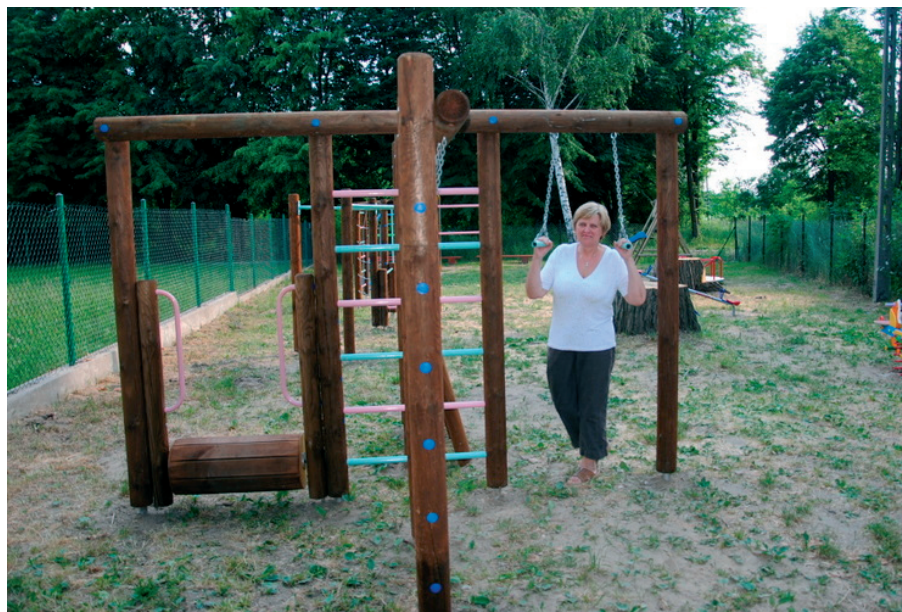
Borowa Góra

Powstała około 1870 r. Wynikałoby to z informacji, odnotowanej w aktach stanu cywilnego parafii zegrzyńskiej o urodzeniu się w tej miejscowości w 1871 r. przedstawiciela jednej z najstarszych miejscowych rodzin, a mianowicie Skośkiewicza. Nie ma jednak tej wsi na mapie z 1876 roku, pokazującej granice, oznaczone kopcami i słupami, między wydzielonymi z dóbr zegrzyńskich koloniami: Ludwinowem, Józefowem, Dębinkami, Karolinem, Maryninem, Stasilasem, Jadwisinem oraz folwarkami Skubianką, Dosinem i Zegrzem. Z treści mapy wynika, że Borowa Góra powstała z dużej kolonii Stasilas, ówczesnie bowiem większość terytorium tej wsi znajdowała się na terenie kolonii. Nowa wieś powstała w strategicznym miejscu, gdzie trakt kowieński krzyżował się z drogą Zegrze – Nasielsk. Punktem charakterystycznym musiało być miejsce, które dało nazwę wsi. Nazwa niewątpliwie pochodzi od boru, czyli lasu sosnowego lub z przewagą drzew szpilkowych, który znajdował się między Zegrzem i Serockiem.

Do dziś jeszcze są jego ślady w postaci pojedynczych drzew, bądź pieńków po nich, jak na przykład przy ul. Lipowej. Według „Pamiętnik książki” guberni tomyńskiej z 1883 r. miała wtedy obszar 240 mórg, było w niej 6 domów, ale zaledwie 11 mieszkańców. Wieś szybko się rozwijała, dzięki sąsiedztwu z garnizonowym Zegrzem i w 1915 r. było tu już 17 domów i 66 mieszkańców. Do najstarszych rodzin, oprócz wspomnianych Skośkiewiczów, zaliczyć należy Kalinowskich i Sochackich. Od początku wieś wyróżniała się strukturą zawodową. Wprawdzie przeważali w niej rolnicy, ale duży udział procentowy mieli rzemieślnicy i robotnicy, zatrudnieni przede wszystkim w Zegrzu. Przed 1939 r. można tu było znaleźć takich fachowców jak szewcy i krawcy.

W świadomości ogólnopolskiej Borowa Góra zaistniała w 1929 r., kiedy powstało tu Obserwatorium Astronomiczno-Geodezyjne, stanowiące główny punkt triangulacyjny, tworzonego jednolitego układu geodezyjnego w państwie polskim, a nazwa ta pojawiła w legendach map. Po II wojnie światowej Obserwatorium uczestniczyło w międzynarodowych badaniach nieregularności ruchu obrotowego Ziemi i miało liczące się wyniki obserwacji czasu obrotowego. Na stażach naukowych pracowali tu uczeni z ZSRR, NRD, Bułgarii i Węgier.

Pani Sołtys Stanisława Wroniak na nowym placu zabaw

W źródłach historycznych znajdują się informacje, że we wrześniu 1939 r. grupa młodych mężczyzn próbowała dotrzeć do Warszawy, ale została schwyta w rejonie Kątów Węgierskich, a także o tym, że po zajęciu wsi żołnierze niemieccy doszczętnie ograbili i zniszczyli sklep kolonialno-spożywczy Stanisława Podbielskiego. W czasie wojny zdewastowali budynek Obserwatorium Astronomicznego, a na przyległym terenie uruchomili zwirownie. W sierpniu 1944 r. część ludności wywieziono do obozu przejściowego w Modlinie, a następnie na roboty do Niemiec, m.in. w cukrowni Oschleben.

Po wojnie pierwszym sołtysem Borowej Góry został Wacław Skośkiewicz. W 1952 r. liczyła 129 mieszkańców, było tu 28 nieruchomości i 34 gospodarstwa rolne.

Trzy w jednym - sklep-poczta - dom Pani sołtys

Dom pp. Skośkiewiczów przy ulicy Lipowej z 1925 r., przez pewien czas siedziba Gromadzkiej Rady Narodowej w Borowej Górze

Przedstawiciele Borowej Góry odgrywali istotną rolę w życiu publicznym gminy Zegrze. Kazimierz Hipsz w 1945 r. został wybrany na funkcję podwojta gminy, później był prezesem Gminnej Spółdzielni Samopomoc Chłopska. W Radzie gminy aktywni byli radni Ryszard Skośkiewicz i Konstanty Redel.

W związku z reformą administracyjną kraju, decyzją Wojewódzkiej Rady Narodowej w Warszawie z 5 października 1954 r. dotychczasowa gmina Zegrze została podzielona na trzy jednostki administracyjne. Siedzibą Gromadzkiej Rady Narodowej została Borowa Góra, a w skład nowej jednostki administracyjnej weszły miejscowości: Borowa Góra, Dosin, Ludwinowo Zegrzyńskie, Karolino, Stasilas i Jadwisin. Zachowane z lat 1954-59 akta stanu cywilnego potwierdzają przynależność do tej gromady także Zegrze. Rada narodowa liczyła początkowo 11 członków, a od 1958 r. 18 radnych. Borową Górę reprezentował w niej Bronisław

Figura przy ulicy Lipowej

Odcisk pieczęci GRN

Krawczyk. Urząd zajmował 3 pokoje na parterze dużego domu państwa Skośkiewiczów, mającego obecnie adres ulica Lipowa 7. Był tu m.in. urząd stanu cywilnego kierowany przez Jana Urgacza. Funkcję ośrodka administracji Borowa Góra skończyła pełnić w dniu 18 września 1959 r., kiedy gromady Borowa Góra i Łacha zostały połączone w gromadę Serock, z siedzibą w tym mieście.

Kapliczka przy ulicy Nasielskiej

Życie obecnej Borowej Góry koncentruje się wokół dwóch głównych ulic – Nasielskiej i Lipowej. Wyremontowana została droga powiatowa nr 1804 do Nasielska, nad drogą nr 61 zbudowano kolorową kładkę umożliwiającą bezpieczne przejście na drugą stronę do Obserwatorium i Jadwisina. Rozwija się tu budownictwo mieszkaniowe, powstała stacja uzdatniania wody i plac zabaw dla dzieci. Przez wieś przechodzi też turystyczny szlak rowerowy. Z większych zakładów działa tu firma GranMar sp. z o.o., od trzech pokoleń stanowiąca własność rodziny Sutkowskich. Ta firma kamieniarska wykonała na terenie gminy kilka ciekawych nagrobków oraz tablic pamiątkowych.

Długie tradycje rodzinne ma także firma Jacka Skośkiewicza – składająca się z tartaku i zakładu stolarskiego.

Od 35 lat funkcjonuje sklep na skrzyżowaniu drogi nr 62 z drogą do Nasielska, prowadzony obecnie przez p. Stanisławę Wroniak, a założony przez jej ojca Bronisława Krawczyka, ważną postać w dziejach wsi – radnego gminy,

działacza spółdzielczego GS ZSCh i przewodniczącego Komitetu ds. elektryfikacji, zaangażowanego również w sprawy parafii, czego przejawem było wyremontowanie i odmalowanie ogrodzenia kościoła w Woli Kiepińskiej w 1968 r.

Działa też drukarnia pp. Marii i Mieczysława Gajewskich, która mimo specjalizacji druku etykiet i nalepek na

Stary szyld zakładu pp. Skośkiewiczów przy ulicy Nasielskiej

butelki, ma również w swoim dorobku publikację dotyczącą historii gminy, jak Anny i Mariana Kurtyczów „Zegrze- Wola Kiepińska. Dzieje parafii i okolic”.

W 2011 r. powstała tu Fundacja Promocji Kultury i Rozwoju Gminy Serock „Zielona Perspektywa” im. Rodziny Szaniawskich.

Na terenie Borowej Góry znajdują się dwa obiekty związane z kultem religijnym, figurki przy ul. Nasielskiej i przy ulicy Lipowej.

Tekst i zdjęcia
Sławomir Jakubczak

Tablica na budynku Obserwatorium

Kolorowe wiadukty na drodze 61